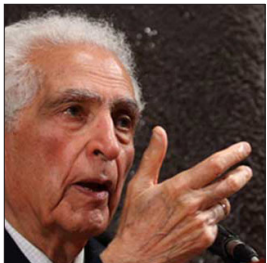

از آن همه دیروز / بازخوانی تاریخ

رسالت ایران به پایان نرسیده است

محمدعلی اسلامی ندوشن سوم آذرماه ۱۳۰۴ در ندوشن یزد به دنیا آمد. از حدود ۱۲ سالگی سرودن را آغاز کرد. سال ۱۳۳۳ برای ادامه تحصیل به تهران عزیمت کرد و بقیه دوره متوسطه را در دبیرستان البرز به پایان رساند. در این دوره سرودن را جدی‌تر از قبل ادامه داد. تحصیلاتش را در پاریس تا مقطع دکتری از حقوق بین الملل ادامه داد. ضمن تالیف و ترجمه،

سال‌ها در دانشگاه تهران و دیگر مراکز آموزش عالی

کشور به تدریس حقوق و ادبیات پرداخته است. پژوهش‌های او درباره شاهنامه فردوسی از جمله ارزشمندترین آثار معاصر درباره این شاهکار حماسی است. دکتر ندوشن بیش از ۴۵ کتاب و صدها مقاله در باب فرهنگ و تاریخ ایران و ادبیات فارسی به رشته تحریر درآورده است. تأسیس فرهنگ‌سرای فردوسی و انتشار فصل‌نامه هستی از اقدامات او در زمینه اعتلای فرهنگ و ادب فارسی است. عشق بی حد و حصر او به ایران و زبان فارسی از همه آثارش مشهود است. او در جایی گفته است: «من در قعر ضمیر خود احساسی دارم و آن اینکه رسالت ایران به پایان نرسیده است و شکوه و خرمی او به او باز خواهد گشت. من یقین دارم که ایران می‌تواند قد راست کند و آنگونه که درخور فرهنگ، تمدن و سالخوردگی اوست نکته‌های بسیاری به جهان بیاموزد».

برخی از کتاب‌های او عبارتند از: ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ، زندگی و مرگ پهلوانان در شاهنامه، ایران و جهان از نگاه شاهنامه، ایران چه حرفی برای گفتن دارد؟، صفیر سیمرغ، صفحه‌ای از تاریخ ایران و یونان در بستر باستان، فرهنگ و شبه‌فرهنگ و…

خودزنی / محیط‌زیست

«پت» و «مت» چرا از هخامنشیان الگونی گیرند؟

نمی‌دانم چرا اما ایرانیان در برخی زمینه‌ها مصداق بارز «ترقی معکوس» شده‌ایم. به قول شاعر: از دستبوس میل به پایوس کرده‌ای / خاکت به سر ترقی معکوس کرده‌ای! مدتی است که اخبار جاری شدن سیل در استان‌های مختلف کشور و تلفات و خسارات ناشی از آن همه ما را در اندوه و بهت فرو برده است. در حال حاضر بارندگی در نقاط مختلف کشور با کابوس سیل و آب‌گرفتگی شهرها و روستاها یکی شده است و البته هنوز راه‌حلی برای مهار باران‌هایی که در پیش است نیافته‌ایم و گمان نمی‌کنم حالا حالا‌ها بیابیم. نکته جالب در این میان این است که درست در زمانی که وقوع سیل یکی از تهدیدات جدی چندماه آینده در ایران است، خیر رسیده که کاوشگران ما سال ۹۱ در مجموعه باستانی تخت جمشید، آبراهه‌ای ۲۵۰۰ ساله را کشف و احیا کرده‌اند که در سیل اخیر استان فارس بنای تاریخی عظیم تخت جمشید را از فرسودگی بر اثر تجمع آب باران نجات داده است. ۲۵۰۰ سال پیش نیاکان ما در معماری و طراحی شهری مسأله بارندگی و سیلاب را در نظر گرفته‌اند و برای آن چاره‌اندیشی کرده‌اند اما امروز مایی آنکه‌به‌زیساخت‌های شهری توجه داشته باشیم، شهرروی شهر و خیابان‌روی خیابان و ساختمان‌روی ساختمان می‌سازیم، بی‌آنکه به فکر سیستم دفع فاضلاب و پارکینگ و فضای سبز و هزار و یک مسأله زیربنایی دیگر باشیم. شهر را که ساختیم و خیابان‌ها را که آسفالت کردیم و بر ج‌ها را که علم کردیم تازه یادمان می‌آید می‌خواهیم بزرگراه بسازیم، خط فاضلاب راه‌اندازی کنیم، گازکشی کنیم و… شروع می‌کنیم به کندن و خراب کردن و پایین آوردن آنچه تا دیروز بنا کرده بودیم. بی‌تعارف حکایت ما حکایت آن دو شخصیت مشهور است که به نام «پت» و «مت» می‌شناسیمشان؛ مردانی که انواع و اقسام امکانات را در اختیار دارند، رویاهای زیبایی در سر دارند اما نمی‌دانند برای تحقق این رویاها چگونه باید از امکاناتی که دارند بهره‌برند.

اما بشنوید از آبراهه تاریخی‌ای که ذکر آن رفت، آنطور که خبرگزاری مهر نوشته است باستان‌شناسان و محققان ایرانی، در سال ۹۱ آبراهه دو هزار و ۵۰۰ ساله تخت‌جمشید را کاوش، احیا و بازگشایی کردند تا ب باران در مسیر تاریخی خودش دفع شود و به همین دلیل با وجود بارش‌های گسترده‌ای که در سطح استان فارس و بر فراز این مجموعه جهانی رخ داد، مشکل آبگرفتگی عظیم‌ترین بنای سنگی جهان نیز برای همیشه رفع شد. سرپرست تیم کاوش آبراهه‌های تخت‌جمشید درخصوص تأثیر مثبت بازگشایی آبراهه‌های این مجموعه گفت: قبل از کاوش، آب‌گرفتگی سطح برخی از کاخ‌های تخت جمشید موجب بروز مشکلاتی در این مجموعه شده بود به گونه‌ای که همواره شاهد انباشت آب در این مجموعه جهانی بودیم. تا قبل از این کاوش و بازگشایی، روشی که برای تخلیه این آب‌ها در نظر گرفته می‌شد گذاشتن بمب در بخش‌هایی از کانال‌های زیرزمینی تخت جمشید بود اما آب‌گرفتگی در فصل‌هایی که بارندگی شدید بود و بمب‌ها جویگو نبود شدت پیدامی کرد و برخی مواقع تا چندین روز سطح کاخ‌ها را آب فرامی‌گرفت و خود این امر باعث آسیب دیدن پای ستون‌ها، سنگ‌ها و کف‌های اصلی دوره هخامنشی می‌شد. این کاوشی که صورت گرفت و همچنین عملیات شیب‌بندی کاخ‌های تخت جمشید، مشکل آب‌گرفتگی این مجموعه تقریباً به‌طور کامل مرتفع شده است.

فارسی را پاس بداریم

دست از کاهلی و آسان‌جویی برداریم

یکی از مصائب امروز ما «انگلیسی‌زدگی» است. می‌نویسیم و یک خط در میان از واژه‌های انگلیسی استفاده می‌کنیم. حرف می‌زنیم و از هر سه کلمه‌ای که به کار می‌بریم دو کلمه‌اش انگلیسی است، در حالی که اغلب این واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی معادل دارند، اما ما حاضر نیستیم به ذهن خود کوچک‌ترین زحمتی بدهیم و این معادل‌ها را به یاد بیاوریم یا بیاموزیم. و البته هیچ حواسمان نیست که وقتی به این راحتی از کلمات بیگانه استفاده می‌کنیم داریم عادت زبانی خود و دیگران را اندک‌اندک تغییر می‌دهیم و این امر چه بسیار برای زبان فارسی خطرناک است.

استاد سمعی گیلانی در این باره معتقد است: واژه‌های بیگانه به دو صورت وارد هر زبانی می‌شوند: ۱) یکی از راه طبیعی و با آهنگ معتدل. در این حالت واژه‌ی بیگانه از نظر آوایی و آرایش واجی و ساخت‌هجایی با هنجارهای زبان وام‌گیرنده هم‌ساز می‌گردد یا با تصرف اهل زبان هم‌سازی و هم‌آهنگی می‌یابد و در زبان جا می‌افتد و حتی از طریق ترکیب و تغییرهای

نان داغ کباب داغ / تازه‌های نشر

گفت‌وگو با مردی که عاشق فروغ بود

نگاهی به کتاب از روزگار رفته: چهره به چهره با ابراهیم گلستان

ابراهیم گلستان با اینکه سال‌هاست از ایران هجرت کرده و انزی منتشر نکرده است، هنوز هم یکی از چهره‌های اثرگذار ادبیات داستانی و سینمای مدرن ایران به‌شمار می‌رود و هرچند وقت یکبار اظهار نظرهای تند و تیزش درباره هنرمندان امروز، در فضای روشنفکری و رسانه‌ای ایران سر و صدایی به پا می‌کند. علاوه بر آثاری که گلستان ساخته یا منتشر کرده است رابطه عاشقانه‌اش با فروغ فرخزاد، یکی از دیگر عوامل شهرت اوست. گلستان پس از مرگ ناگهانی فروغ اثری منتشر نکرد و از ایران رفت و تا سال‌ها در سکوت کامل بود. یکی از ویژگی‌های گلستان مخالفتش با احمد شاملوست؛ مخالفتی که گاه و بی‌گاه با لحنی تند بر آن تاکید می‌کند. جلال آل احمد و رضا برهانی نیز از انتقادات تلخ او بی‌بهره نبوده‌اند. به هر حال اهمیت ابراهیم گلستان در حدی است که هر گفته یا نوشته‌ای از او خیلی زود بر سر زبان‌ها می‌افتد. اخیراً نشر ثالث کتابی به نام «از روزگار رفته: چهره به‌چهره با ابراهیم گلستان» منتشر کرده است که حاصل گفت‌وگوی مفصل حسن فیاد با گلستان است.

تدوین و تنظیم این کتاب را سعید پورعظیمی بر عهده داشته است. در بخش‌هایی از این کتاب نظر ابراهیم گلستان درباره فیلم‌های اصغر فرهادی مطرح شده است. در این کتاب درباره زندگی و آثار گلستان، اعم از فیلم و کتاب، همچنین سینما و فرهنگ ایران، بحث شده است.

مباحثی که فیاد در این کتاب با گلستان مطرح کرده جدیدند و در کتاب «نوشتن با دوربین: رو

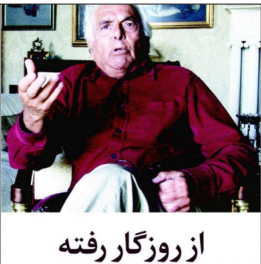
در رو با ابراهیم گلستان» اثر پرویز جاهد درباره‌شان بحث نشده. برای مثال در چند جای این

کتاب از اصغر فرهادی و فیلم اسکاری‌اش «جدایی نادر از سیمین» سخن به میان می‌آید و

گلستان نظر خود را درباره این فیلم و شیوه کارگردانی فرهادی به این شرح بیان می‌کند: «تو

مغذرای بار و درین واقعه مغذار مرا چون شدم صید تو برگیر و نگهدار مرا اکرم زارگشی می‌گش می‌زار مشو زاری ام بین و از این بیش میازار مرا (خواجوی کرمانی، قرن هفتم، غزلیات)

سوت‌بان

از روزگار رفته

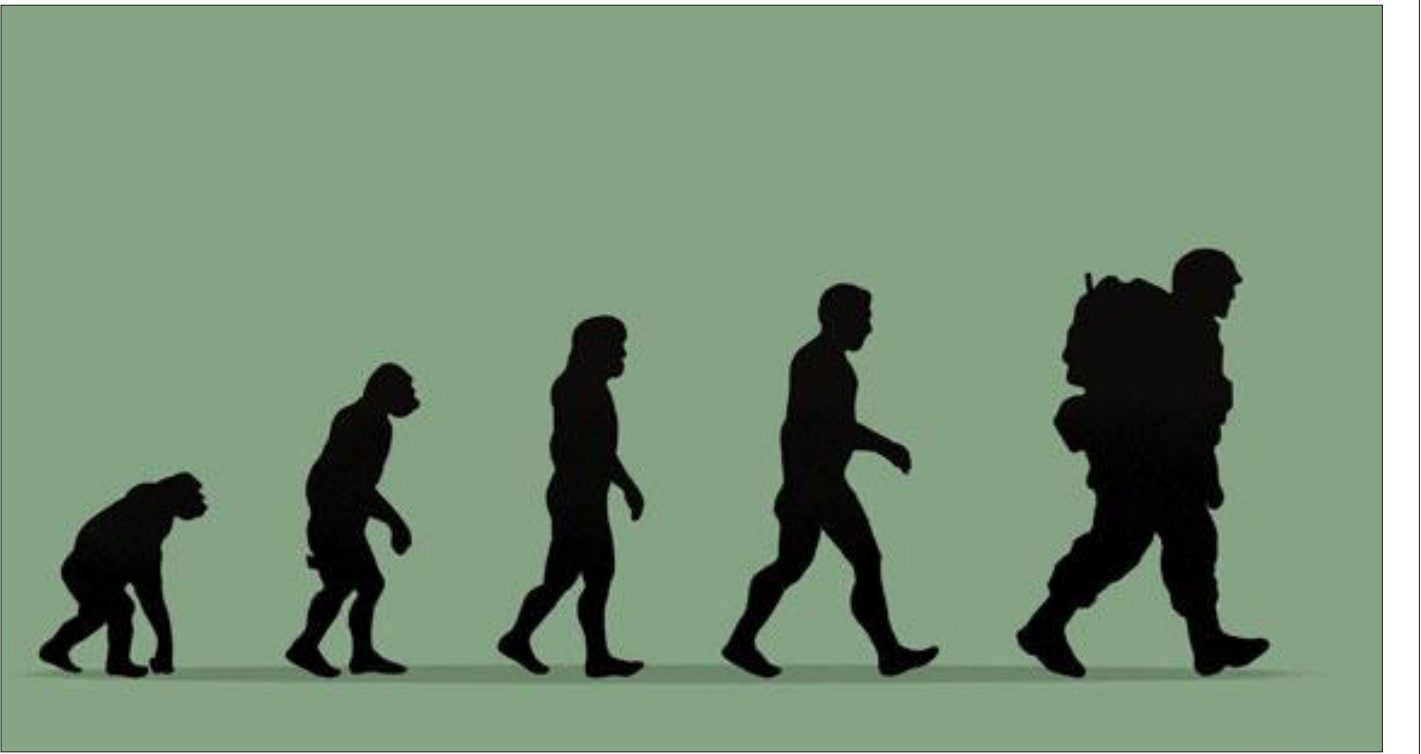
از روزگار رفته (چهره به چهره با ابراهیم گلستان)
حسن فیاد
تدوین و تنظیم: سعید پورعظیمی
نشر ثالث
شمارگان: هزار و ۱۰۰ نسخه
قیمت: ۱۸ هزار تومان
صفحه ۲۳۹

پیاده کردم و آن را به قصد تصحیح و ویرایش برای گلستان فرستادم. سرانجام به این نتیجه رسیدم که چون نمی‌توان همه حرف‌های گلستان را در فیلم گنجاند، بهتر است آن را به صورت

کتابی درآورم و بعد آن را ضمیمه فیلمی کنم که از او خواهم ساخت.»

ترجمه‌های «آوازه‌ای غمناک: برگزیده شعرهای لنگستون هیوز» و «سیاهپوست بودن: برگزیده شعر سیاهپوستان آمریکا»، نام دیگر کتاب‌های منتشر شده حسن فیاد است.

گردش روزگار برعکس است

طرح: کارلوس فالکو / کوبا

۱۴ نوامبر: روز جهانی تکامل!!! گرامی باد.

با کاروان حله / اخبار هنر

نیکول کیدمن باز هم بهترین شد

نیکول کیدمن در جوایز تئاتر ایوینگ استاندارد لندن که یکشنبه شب برگزار شد، برای بازی در نقش یک محقق دی‌ان‌ای در نمایش «عکس ۵۱» جایزه بهترین بازیگر زن یک نمایش درام را دریافت کرد. کیدمن بازیگر برنده اسکار که برای اولین بار از ۱۹۹۸ در یک نمایش در لندن روی صحنه رفته، برای ایفای نقش زرایلند فرانکلین در «عکس ۵۱» با تحسین منتقدان روبه‌رو شده است. استفاده فرانکلین از تصاویر

پراش اشعه ایکس به کشف ساختار مارپیچ دورشته‌ای دی‌ان‌ای کمک کرد. «عکس ۵۱» لقب یک عکس پراش اشعه ایکس است که ریچموند گاسلینگ در مه ۱۹۵۲ تحت نظارت فرانکلین گرفت. این نمایش که اولین بار در ایالات متحده اجرا شد، به کارگردانی مایکل گراندیج از سپتامبر پیش دروست‌اند لندن روی صحنه رفته است. در دیگر بخش‌ها، جایزه بهترین نمایش به «عوضی با کلاه» از استفن ادلی جرجیس رسید و رابرت ایک برای نمایش «اورستیا» اثر آشلوس جایزه بهترین کارگردانی را برد. جایزه بهترین طراحی به آنا فلایشله برای «جلادان» اعطا شد و مالی دیویس برای «خداکودک را رحمت‌کند» جایزه نمایش نامه‌نویس آینده‌دار را گرفت. جایزه استعداد نوظهور به دیوید مورست برای بازی در نمایش «خشونت و پسر» رسید و جما آرترن برای اولین حضورش در تئاتر با نمایش «ساخت داگانام» جایزه بهترین بازیگر تازه‌کار در یک نمایش موزیکال را از آن خود کرد. جودی دنچ و ایان مکلن، بازیگران پیشکسوت، در کنار اوگنی لیدف، ناشر روزنامه ایوینگ استاندارد لندن، اجرای مراسم شصت‌ویکمین دورهٔ این جوایز را به عهده داشتند.

«طیانچه خانم» روی صحنه نمایش

با نزدیک شدن به بهمن‌ماه و زمان برگزاری مهم‌ترین جشنواره تئاتری کشور، هنرمندان به ارائه و تمرین آثارشان برای حضور در این رویداد هنری می‌پردازند. شهاب حسین پور با بیان اینکه در حال تمرین نمایشی به نام «طیانچه خانم» براساس متنی از محمدامیر یاراحمدی برای حضور در جشنواره سی و چهارم فجر است گفت: این متن راسه سال قبل برای جشنواره تئاتر فجر ارائه داده بودم، اما به دلیل هم‌زمانی تمرین‌های آن با اجرای عمومی نمایش «بیهو‌های غمگین سالار جنگ» در مجموعه تئاتر شهر از جشنواره انصراف دادم. بعد از آن با توجه به ایده‌هایی که داشتم، تغییراتی در نمایشنامه ایجاد و آن را بازنویسی کردیم که متأسفانه سال گذشته نیز به جشنواره فجر نرسید و من نمایش «یک زندگی بهتر» نوشته مسعود هاشمی‌نژاد را اجرا کردم، نمایشی که با استقبال و موفقیت خوبی روبه‌رو شد. امسال، نسخه‌ای را برای بخش متون آماده کردیم که پذیرفته شد و در حال تمرین آن هستیم. کارگردان نمایش «یک زندگی بهتر» با بیان اینکه این اثر تاریخی نیست عنوان کرد: با استناد به فکت‌هایی نمایشنامه، داستان مربوط به ایران و توابع خرم‌آباد است. اتفاقاتی که مربوط به دهه ۳۰ و ۴۰ می‌شود. از نظر من نمایش به هیچ عنوان تاریخی نیست و نمی‌خواهم راجع به تاریخ و اینکه کی و کجا رخ می‌دهد باشد. آنچه اهمیت دارد آن است که مربوط به مکان و زمان خاصی نباشد. فریادمختص، ندا مقصودی، گیلداحمیدی، آرش فلاحت‌پیشه، حمیدرحیمی، علیرضا مویدی، مرضیه موسوی، لاله کریمی و… بازیگران این نمایش اند.

محروسه‌ی زبان فارسی سرازیر می‌شود همین است. لذا اهل قلم باید در این زمینه حساسیت نشان دهند و به دور از کاهلی و آسان‌جویی، زبان ملی را برای بیان مفاهیم تازه آماده سازند.

اینک چند شاهد:

غلط: جرأت ریسک کردن

درست: جرأت خطر کردن یا: جرأت دل به دریا زدن.

غلط: حادثه در کوران کار رخ می‌دهد

درست: حادثه در جریان کار رخ می‌دهد.

غلط: وزارت بازرگانی را موظف ساخت بر کلبه‌ی واحدهای تولیدی نظارت و کنترل پر اثری را اعمال و متخلفان را به مراجع قضایی معرفی کند.

درست: وزارت بازرگانی را موظف ساخت بر کلبه‌ی واحدهای تولیدی نظارت موثر اعمال و متخلفان را به مراجع قضایی معرفی کند.